

4) «По деклараціям полоненого».

По-третє, у Положенні не врегульовані питання, а тому і не проводяться відповідні дії, щодо внесення інформації спеціальними користувачами в Особистий кабінет та строків, щоб кожен заявник зміг слідкувати за проведеною роботою. Проблемним питанням також є надання доступу до Особистого кабінету, якщо різні родичів між собою не контактують.

Отже, ці та інші проблемні моменти в чинному законодавстві, в діяльності державних інституцій, зокрема Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими, потребують аналізу та доопрацювання.

1. Катеринчук К. Права близьких родичів та членів сім'ї осіб, зниклих безвісти за особливих обставин: проблемні питання та перспективи вирішення. *Слово національної школи суддів*. 2024. № 4 (49). С. 6-15.

2. Missing persons, prisoners of war and civilians in captivity as a result of the war of aggression of the Russian Federation against Ukraine. Resolution 2573 (2024). *Parliamentary Assembly*. URL : <https://pace.coe.int/en/files/33890/html>.

3. Катеринчук К. В. Злочини проти здоров'я особи: проблеми кримінально-правової теорії та практики: монографія. К. : ФОП Маслаков, 2018. 408 с.

4. Про утворення Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2022 р. № 257. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/257-2022-%D0%BF#Text>.

5. Економте час та кошти: Особистий кабінет та юристи Коордштабу допомагають рідним полонених та зниклих безвісти Оборонців. *Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими*. URL : <https://koordshtab.gov.ua/posts/ekonomte-chas-ta-koshty-osobystyy-kabinet-ta-yurysty-koordshtabu-dopomahayut-ridnym-polonenykh-ta-znyklykh-bezvisty-oborontsiv-1918>.

6. Деякі питання поводження з військовополоненими: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.02.2024 р. № 208. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/208-2024-%D0%BF#Text>.

Роман МИРОНЮК

професор кафедри
адміністративного права і процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
доктор юридичних наук, професор

<https://orcid.org/0000-0002-9620-5451>

**КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Незважаючи на значний прогрес у розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення, проблеми оцінки діяльності правоохоронних органів все ще залишаються актуальними. Однією з головних причин цього є складність і множинність факторів, що впливають на ефективність діяльності правоохоронних органів, які не завжди можуть бути точними та об'єктивно оціненими. Окрім цього, збір та аналіз інформації про діяльність правоохоронних органів можуть бути ускладнені через недостатню доступність та якість даних. Також важливим чинником є необхідність розробки та впровадження спеціалізованих методик та підходів до оцінки ефективності діяльності всіх правоохоронних органів і Національної поліції України, зокрема.

Існує безліч методик опитування громадян щодо оцінки якості діяльності правоохоронних органів, та більшість із них стосуються діяльності найбільшого за чисельністю та найскладнішого за ступенем виконання завдань правоохоронного органу – Національної поліції України. Багато було здійснено соціологічних опитувань громадської думки щодо оцінки ефективності діяльності поліції, але найбільш сучасне та найбільш повне опитування було проведено ще до повномасштабного вторгнення росії на територію України, у 2018 р. Харківським інститутом соціальних досліджень та Харківською правозахисною групою [1, с. 23]. Цей звіт повною мірою висвітлює основні показники задоволеності (невдоволення) громадськістю діяльністю Національної поліції України на той період розвитку нашої країни. Наразі, в період дії воєнного стану, така діяльність не здійснюється, але сподіваємось, що показники довіри громадян до діяльності поліції, особливо що стосується участі у забезпеченні

безпекового середовища, надання допомоги постраждалим, долучення до розмінування та участі спецпідрозділів Національної поліції в бойових діях тощо, тільки покращились.

Цікавими є підходи щодо вироблення критеріїв оцінки ефективності діяльності поліції в зарубіжних країнах, на які орієнтована Україна з урахуванням передових стандартів діяльності поліції і, що є не менш важливим, з урахуванням підтримки України у відбитті збройної агресії росії.

Так, в США стандарти такої оцінки визначаються з огляду на показники дев'яти основних напрямів правоохоронної діяльності:

- 1) основні завдання підрозділу, взаємодія з іншими правоохоронними органами;
- 2) організація діяльності підрозділу, управління й адміністрування;
- 3) структура особового складу;
- 4) організація безпосередньої роботи з кадрами;
- 5) оперативна діяльність;
- 6) супровід і підтримка;
- 7) діяльність із забезпечення безпеки дорожнього руху;
- 8) діяльність з утримання арештованих та їх конвоювання;
- 9) допоміжні і технічні служби [2].

Оцінка діяльності департаменту поліції конкретного міста США (аналог нашого Головного управління Національної поліції України в області) здійснюється всередині самого департаменту, хоча її результати надаються на розгляд органам місцевого самоврядування або спеціально створеним наглядовим радам. Як приклад дослідники наводять досвід департаменту поліції міста Чикаго, де оцінка діяльності поліції здійснюється поліцейською комісією, що складається з 9 мешканців міста, які призначаються мером за погодженням із міською радою. До її основних завдань належать:

- вирішення дисциплінарних справ щодо скарг на неправомірні дії поліції;
- проведення щомісячних громадських зустрічей з метою надання можливості членам громади поставити запитання та висловити зауваження і побажання комісії, керівнику поліції та керівнику незалежного органу із перевірки поліції;
- визначення кандидатури на посаду керівника поліції для призначення мером;
- затвердження правил діяльності поліцейського департаменту.

При оцінці роботи поліцейських підрозділів у США увага звертається передусім на чотири показники:

- зниження рівня злочинності;
- кількість арештів та затримань;
- рівень розкриття (співвідношення між зафіксованими та розкритими злочинами);
- час реагування на виклики [3, с. 2].

Найбільш поширеними альтернативними джерелами інформації для оцінки діяльності поліції в США є:

1) дослідження громадської думки. Їхні дані використовує приблизно третина місцевих департаментів поліції, проводячи їх щороку, зокрема для оцінки рівня латентної злочинності та оцінки громадською роботи поліції;

2) анкетування осіб, що мали контакти з поліцією. Інформація, отримана цим способом, як правило, більш точно відображає якість роботи поліції та дозволяє більш детально оцінити окремі напрями діяльності поліції (наприклад, анкетування водіїв щодо роботи дорожньої поліції, анкетування потерпілих, зокрема від окремих категорій злочинів тощо);

3) анкетування працівників поліції. Ця методика дозволяє оцінити моральний стан у підрозділі, виявити проблеми з управлінням тощо;

4) пряме спостереження. Передбачає дослідження спеціально підготовленими спостерігачами окремих аспектів роботи поліції або її наслідків (наприклад, спостереження за контактами поліцейських із громадянами у повсякденних ситуаціях, станом законності у проблемних районах міста тощо). Такий метод вважається ефективним для незалежної оцінки роботи поліції, однак, зважаючи на необхідність спеціальної підготовки персоналу, є достатньо затратним;

5) метод симуляцій. На відміну від попереднього методу, дослідники не є пасивними спостерігачами, а симулюють певні типові ситуації (наприклад, звернення до поліції із повідомленням про злочин). Разом з цим цей метод залишається суперечливим, особливо щодо симуляцій, котрі схиляють поліцейських до незаконних дій [4, с. 30].

Існують і інші критерії оцінки діяльності поліції, що розроблені наукою поліцейстики в інших країнах, які варто досліджувати окремо. В межах же висновку слід зауважити, що на

сьогодні в умовах воєнного стану в основу критеріїв оцінки діяльності поліції слід покласти такі оціночні категорії:

1) стан забезпечення правопорядку та безпеки (кількість адміністративних та кримінальних правопорушень правопорушень зменшується – вищою є ефективність діяльності правоохоронного органу);

2) стан запобігання злочинності (краща превентивна діяльність – вищим є рівень роботи поліції);

3) ефективність розкриття та розслідування злочинів (оперативне розкриття злочинів, невідворотне покарання – запорука зменшення кількості принаймні аналогічних кримінальних правопорушень);

4) співвідношення сил правопорядку та криміногенної ситуації (краще кадрове забезпечення – вищою є ефективність роботи);

5) якість надання поліцейських послуг населенню (більше задоволених звернень – вищим є рівень довіри до поліції);

6) відзиви про правоохоронний орган в медіа та соцмережах (чим більше позитивних відзивів, тим кращою є робота поліції і вищим – рівень довіри громадян) [5, с. 625].

1. Кобзін Д., Щербань С., Коренева К., Черноусов А. Оцінка діяльності Національної поліції України за допомогою опитування громадської думки (національний звіт). Харків : Харківський інститут соціальних досліджень, 2019. 52 с.

2. Осика І. М. Критерії оцінки ефективності діяльності правоохоронних органів: досвід США і Великобританії. *Національна громадська платформа «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність»*. URL : <http://police-reform.org/articles/index.php?do=print&id=1433232742>.

3. Sparrow, M. K. (2015). Measuring Performance in a Modern Police Organization. *New Perspectives in Policing*, 1-37. URL : <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/nij/248476.pdf>.

4. Юнін О. Громадський контроль за діяльністю поліції: міжнародна практика та досвід окремих зарубіжних держав. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. Спец. вип. № 2. С. 25-30.

5. Миронюк Р. В., Кобко Є. В. Оцінка громадськістю ефективності діяльності правоохоронного органу як форма громадського контролю. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 6. С. 618-625.

Лариса НАЛИВАЙКО

помічник ректора Дніпровського державного університету внутрішніх справ з гендерних питань (м. Дніпро, Україна), доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України

<https://orcid.org/0000-0002-7696-4223>

ПРАВОВА ДЕРЖАВА В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА

Верховенство права є основоположним принципом демократичної правової держави, що передбачає обов'язковість права для всіх суб'єктів правовідносин, включно з органами державної влади, громадянами та юридичними особами. Воно містить такі ключові елементи, як верховенство Конституції та законів над усіма іншими нормативно-правовими актами, поділ влади та стримування і протидія між органами державної влади, рівність усіх перед законом, гарантії дотримання прав і свобод людини, наявність незалежної судової системи, що здійснює правосуддя, а також правова визначеність, що забезпечує прогнозованість державної політики та її відповідність чинному законодавству. В умовах воєнного стану, коли держава змушена запроваджувати обмежувальні заходи для забезпечення обороноздатності та громадського порядку, дотримання цих принципів стає особливо складним завданням.

Одним із ключових викликів є тимчасові обмеження прав і свобод громадян, які можуть бути запроваджені відповідно до Конституції та міжнародного права, зокрема відповідно до ст. 64 Конституції України, що передбачає можливість обмеження окремих